

YAZ GÜNDEMİ

(*) Baha Said Bey'in Türkiye'deki Alevi-Bektaşî ve Nusayri Zümreleri Hakkındaki Araştırmaları

Anadolu'da yaşayan Alevî-Bektaşî, Ahî ve Nusayrî zümreleri hakkındaki çalışmalar, XIX. yy.'ın son çeyreği ile XX. yy.'ın ilk yarısında Batılı müsteşrikler tarafından yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmalara Batılı ilim adamlarının başlamasının en önemli sebepleri, ayrılıkları körükleyerek, Osmanlı birliğini parçalamak ve Anadolu'da daha sonraları ortaya çıkacak olan Millî Mücadele hareketini başarısızlığa uğratmaktır. bu tür faaliyetlerin hâlâ büyük bir hızla yürütüldüğü hipinizin mâlûmlarıdır. İttihat ve Terakki Cemiyeti bünyesinde faaliyet gösteren bazı idealist aydınlar, Batılı ilim adamlarının bu taraflı çalışmalarının hem yanlışlığını gözler önüne sermek, hem de işin aslının ne olduğunu dönemin yöneticilerine anlatmak için bu tür alan araştırması ve derleme faaliyetlerine hız vermişlerdir. Söz konusu cemiyetin bu hususta araştırma yapmak üzere görevlendirdiği kişi Baha said Bey'dir. Günümüz ilim âlemi, üzümlere belirtmeliyiz ki, bu çalışmalardan tam anlamıyla haberdar değildir. İşte biz bu yazımızı, Baha Said Bey'in hayatı, mücadeleleri ve şahsiyeti ile onun bu husustaki çalışmalarından sizleri haberdar etmek maksadıyla kaleme almış bulunuyoruz.

Baha Said Bey'le ilgili olarak bugüne kadar yayımlanmış tek araştırma, rahmetli Dr. Fethi Tevetoğlu'nun makalesidir (Tevetoğlu 1989). Biz de beş yıl kadar sonra, Baha Said'e lâyük görülen bu muameleden rahatsızlık duyduğumuz için, Millî Talim ve Terbiye Cemiyeti ve Baha Said hakkında bir makale neşretmiştik (Bk. Görkem 1993).

Tevetoğlu'nun yazdıklarından yararlanarak ve ayrıca bu makale dışındaki diğer kaynaklardan bulabildiğimiz bazı bilgiler yardımıyla, onun biyografisini, fikirlerini, kültürel ve siyasî faaliyetlerini anlatmaya çalışacağız.

Baha Said Bey, 1882 tarihinde Çanakkale'nin Biga ilçesinde doğmuş; aslen Kafkaslardan Anadolu'ya göç etmiş Dağıstanlı bir ailenin evlâdıdır. İlk tahsilini âlim bir zat olan babasından alan ve Biga'daki çeşitli okullarda orta öğretimini tamamlayan Baha Said, yüksek öğrenimini Harp Okulu ve Harp Akademisi'nde yaparak buradan 1906 yılında "kurmay yüzbaşı" rütbesiyle mezun

İsmail Görkem*

* Doç.Dr. Görkem, Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesidir.

MADDE 16 NISAN 1960
SÖZLEŞME KURUMU